

9. SINIF

COĞRAFYA

TAM İZLEME KİTABI

11. HAFTA

- DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER -

- İKLİM SİSTEMİNİN BİLEŞEN VE DEĞİŞKENLERİ-2-

Sıcaklık - Sıcaklığın Yeryüzünde ve Türkiye'de Dağılımını Etkileyen Faktörler

Adı :

Numara :

Doğru :

Yanlış :

Soyadı :

Sınıf :

Net :

		YANITLAR											
■		01	A	B	C	D	E	16	A	B	C	D	E
■		02	A	B	C	D	E	17	A	B	C	D	E
■		03	A	B	C	D	E	18	A	B	C	D	E
■		04	A	B	C	D	E	19	A	B	C	D	E
■		05	A	B	C	D	E	20	A	B	C	D	E
■		06	A	B	C	D	E	21	A	B	C	D	E
■		07	A	B	C	D	E	22	A	B	C	D	E
■		08	A	B	C	D	E	23	A	B	C	D	E
■		09	A	B	C	D	E	24	A	B	C	D	E
■		10	A	B	C	D	E	25	A	B	C	D	E
■		11	A	B	C	D	E	26	A	B	C	D	E
■		12	A	B	C	D	E	27	A	B	C	D	E
■		13	A	B	C	D	E	28	A	B	C	D	E
■		14	A	B	C	D	E	29	A	B	C	D	E
■		15	A	B	C	D	E	30	A	B	C	D	E

ÖĞRENCİ NO									
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

Adı :

Soyadı :

Tam Okul uygulamasını kullanarak optik formları okutabilir, sonuçlarınızı değerlendirebilir ve video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

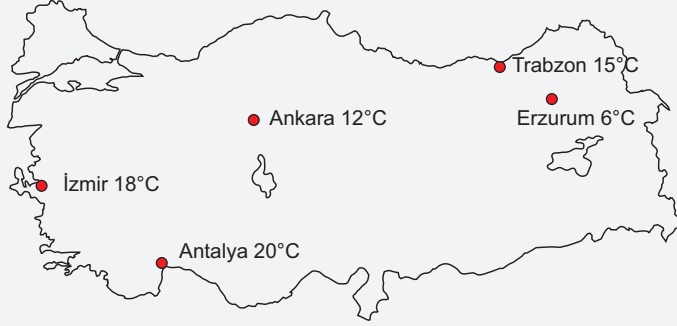
Aynı zamanda **Eğitim Vadisi Mobil** uygulamasını indirerek de video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Uygulamalarımızı **Google Play** veya **App Store**'dan indirebilirsiniz.

Etkinlik

- A. Aşağıda verilen harita üzerinde, Türkiye'nin çeşitli yörelerinde yıllık ortalama sıcaklık değerleri işaretlenmiştir. Haritayı ve aşağıdaki bilgileri kullanarak, sıcaklık dağılımını etkileyen faktörleri analiz ediniz ve soruları cevaplayınız.

1. Harita üzerindeki sıcaklık değerlerine bakarak, İzmir ve Erzurum arasındaki sıcaklık farkını açıklayınız. Bu farkta nem etkisinin rolünü değerlendiriniz.

İzmir, Erzurum'a göre daha güneyde bulunur ve deniz seviyesine yakın bir konumdadır, bu yüzden daha sıcaktır.

2. Ankara ve Trabzon'un yıllık ortalama sıcaklıkları arasındaki farkı analiz ediniz. Bu farkta büyük su kütlelerine uzaklığın etkisini tartışınız.

Trabzon Karadeniz'e kıyısı olduğu için daha ılımandır; Ankara ise iç bölgede olduğu için daha karasal iklime sahiptir.

3. Erzurum'un diğer bölgelere göre daha düşük sıcaklık değerine sahip olmasının sebebini topoğrafya açısından değerlendiriniz.

Erzurum yüksek rakımlı bir bölgededir, bu nedenle sıcaklık daha düşüktür.

4. Antalya'nın yüksek yıllık ortalama sıcaklık değerine sahip olmasında eksen eğikliği ve dönme hareketlerinin etkisini açıklayınız.

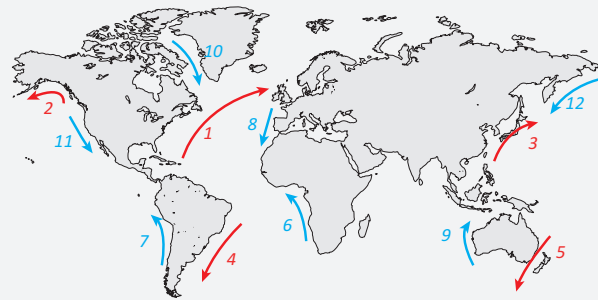
Antalya, daha güneyde ve Akdeniz kıyısında bulunur; bu yüzden eksen eğikliği ve dönme hareketleri nedeniyle daha fazla güneş ışığı alır.

5. Türkiye'nin farklı bölgelerinde gözlemlenen sıcaklık değerlerini dikkate alarak, atmosfer dolaşımının bu değerler üzerindeki etkisini tartışınız.

Farklı hava kütleleri ve rüzgâr sistemleri, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde farklı sıcaklık değerlerine yol açar. Örneğin güneyden esenler sıcaklığı artırırken, kuzeyden esenler düşürür.

- B. Aşağıda verilen dilsiz dünya haritası üzerinde sıcak su için kırmızı ve soğuk su için mavi renkli kalemle isimleri verilen okyanus akıntılarını numaralarını yazarak gösteriniz

1 Gulf Stream	2 Alaska	3 Kuroşivo
4 Brezilya	5 D. Avustralya	6 Benguela
7 Peru	8 Kanarya	9 B. Avustralya
10 Labrador	11 Kaliforniya	12 Oyaşivo

1. Yeryüzünde sıcaklığın dağılışı üzerinde Güneş ışınlarının yere düşme açısı en önemli faktörlerden biridir. Güneş ışınlarının daha büyük açıyla geldiği alanların sıcaklık değerleri daha yüksek olurken daha eğik açıyla geldiği alanların sıcaklığı daha düşük değerler gösterir.

Aşağıdakilerden hangisi bu ışınların yere düşme açısındaki değişimin nedenlerinden biri değildir?

- A) Dünya'nın yıllık hareketi
B) Eğim ve bakı
C) Ortalama yükselti
D) Dünya'nın günlük hareketi
E) Dünya'nın şekli

2. Dünya'nın şekline bağlı olarak Güneş ışınlarının yere düşme açısının Ekvator çizgisinden kutup noktalarına doğru gidildikçe daralması, sıcaklığın Ekvator çizgisinden kutup noktalarına doğru gidildikçe genel olarak azalmasına sebep olur.

Bu duruma örnek olarak;

- I. Kıyı Ege'de yer alan dağların güney yamaçlarının, diğer yamaçlardan daha sıcak olması,
II. Antalya'nın yıllık sıcaklık ortalamasının Sinop'tan yüksek olması,
III. Doğu Karadeniz kıyı kesiminden güney yönünde Erzurum-Kars platosuna doğru gidildikçe kış sıcaklık değerlerinin azalması

İfadelerinden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

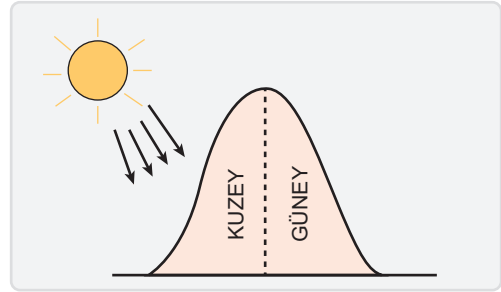
3. Yücel Öğretmen, sıcaklık dağılışını anlatırken aşağıdaki tabloyu çizmiştir.

		Doğru	Yanlış
I.	Kuzey Yarım Küre'de kuzey yamaçlar daha sıcaktır.		✓
II.	Aynı enlemdaki yerlerin sıcaklığı her zaman eşittir.	✓	
III.	Bir dağ yamacında yükseldikçe sıcaklık azalır.	✓	
IV.	Ekvator'da kalıcı kar olması enlemlle ilgilidir.	✓	

Bu tabloda hangi işaretlemelerde yanlışlık yapılmıştır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

- 4.

Yukarıda verilen görselde bir dağın iki farklı yamacının Güneş'e karşı konumları gösterilmiştir.

Bu dağ ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

- A) Güneşlenme süresi dağın güney yamacına göre kuzey yamacında daha fazladır.
B) Sıcaklık ortalaması kuzey yamaçta daha yüksektir.
C) Kalıcı kar sınırı güney yamaçta kuzey yamaca göre daha alçaktır.
D) Aynı tür tarım ürününün olgunlaşma süresi güney yamaçta kuzey yamaca göre daha kısadır.
E) Yerleşme sınırı kuzey yamaçta güney yamaca göre daha yüksektir.

5. Aşağıdaki haritada Ekvatora yaklaşık aynı mesafede bulunan iki farklı kentin konumları gösterilmiştir.

Bu kentlerin yıllık sıcaklık ortalamalarının farklı olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanamaz?

- A) Denizellik B) Enlem C) Karasallık
D) Yükselti E) Nemlilik

6. Dünya üzerindeki sıcaklığın dağılışını etkileyen faktörler arasında;

- I. Dünya'nın şekli,
II. Yer'in iç ısısının fazla olması
III. Dünya'nın Güneş'e yaklaşip-uzaklaşması,
IV. eksen eğikliği

durumlarından hangileri yer almaz?

- A) Yalnız II B) I ve II C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

Cevap Anahtarı

1.C 2.B 3.D 4.D 5.B 6.C

Yazılı Sınav

1. Güneş Sabitesi (Solar konstant) nedir? Açıklayınız.

Güneş'ten 1 cm²'ye 1 dakikada gelen kalori miktarına solar konstant (Güneş sabitesi) denir. Solar konstant ortalama 2,00 cal/cm²/dakikadır.

2. Dünya üzerinde sıcaklık ortalamalarının her yerde aynı olmamasını etkileyen faktörleri yazınız.

- Güneş Işınlarının Geliş Açısı
- Güneşlenme Süresi
- Yükselti
- Kara ve Denizlerin Isınma Farkı ve Dağılımı
- Okyanus Akıntıları
- Atmosfer Nemi
- Rüzgârlar
- Bitki Örtüsü

3. Güneş ışınlarının dik açıyla geldiği noktalarda sıcaklık daha fazla, eğik açıyla geldiği noktalarda ise daha az olur.

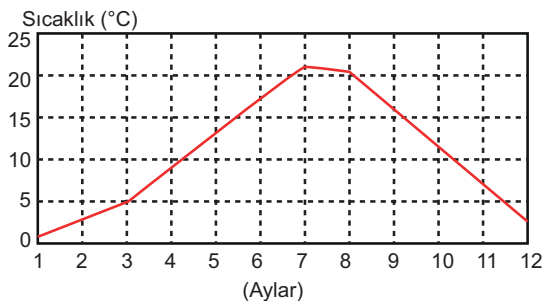
Bu durumun iki farklı nedenini yazınız.

- Güneş ışınlarının daha büyük açıyla geldiği noktalarda Güneş ışınlarının atmosferde aldığı yol daha az olur, bu da ısı kaybını azaltır.
- Aynı miktarda Güneş ışını demeti dik açıyla geldiği noktalarda daha dar bir alanı daha fazla ısıtır.

4. Sıcaklık terselmesi olayı nedir? Açıklayınız.

Sıcaklık terselmesi; özellikle çukur alanlarda, serin ve soğuk mevsimlerde sıklıkla rastlanılan bir durumdur. Bazı koşullar altında yerden yükseldikçe sıcaklık azalmaz, tersine artar ve ancak belirli bir yükseltiden sonra sıcaklık tekrar azalmaya başlar.

5. Aşağıdaki grafikte yeryüzündeki bir merkezin aylık ortalama sıcaklık dağılışı grafiği verilmiştir.

Grafikteki bilgileri kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Sıcaklık grafiği çizilen merkez hangi yarım kürededir:
2. En düşük sıcaklık ortalaması yaklaşık kaç °C'dir:
3. En yüksek sıcaklık ortalaması yaklaşık kaç °C'dir:
4. Yıllık sıcaklık farkı yaklaşık kaç °C'dir: